

REDACTIONEEL

Een nieuw geluid, zoals vanouds

Reinoud Bosch*

Zevenenhalf jaar geleden stelde Harry van den Berg voor dat ik eens bij een KWALON-conferentie zou gaan kijken. Die werd destijds gehouden aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht en ging over ... weet ik niet meer. Wat ik nog wel weet, is dat ik bij die conferentie tijdens een presentatie van Fred Wester een nogal irritante opmerking maakte (daar ben ik best goed in!) en dat tot mijn grote verbazing Fijgie de Boer mij vervolgens vroeg of ik misschien een bespreking wilde schrijven van het belangrijke boek van Kathy Charmaz uit 2006, *Constructing grounded theory*. Dat deed ik, en tot mijn nog grotere verbazing werd ik vervolgens uitgenodigd om boekenredacteur bij KWALON te worden. Inmiddels ben ik ruim vier jaar redacteur bij KWALON en nu is het zelfs zo ver gekomen dat ik voor het eerst een redactioneel schrijf – met bijbehorende verbazing.

De reden dat ik mij zo blijf verbazen, is dat ik mij altijd een beetje een vreemde eend in de bijt heb gevoeld. Ergens in de vorige eeuw ben ik vol overtuiging begonnen aan een studie economie aan de Universiteit van Amsterdam, alleen om erachter te komen dat ik mij daar methodologisch niet thuis kon voelen. Ook tijdens mijn promotie in de politieke en sociale wetenschappen aan het Europees Universitair Instituut wilde het methodologisch niet echt klikken. Het merkwaardige is nu dat ik bij KWALON wel een soort 'thuis' lijk te hebben gevonden, en dat dat gevoel van thuiskomen nou juist lijkt te zijn geworteld in dat gevoel van blijvende verbazing. Zoals Heidegger in 1929 al schreef:

'Nur auf dem Grunde der Verwunderung (...) entspricht das >>Warum?<<. Nur weil das Warum als solches möglich ist, können wir in bestimmter Weise nach Gründen fragen und begründen. Nur weil wir fragen und begründen können, ist unserer Existenz das Schicksal des Forschers in die Hand gegeben.' (Heidegger, 1929/1986, p. 41)

Het is die blijvende verbazing die KWALON zo'n bijzonder tijdschrift maakt. Neem het huidige nummer. De essayrubriek is gewijd aan het verschil tussen het diepte-interview en het focusgroepgesprek. Verhulst en Lamberts gooien de knuppel in het hoenderhok: een diepte-interview en een focusgroepgesprek leiden tot verschillende resultaten. Laten we daar nou eens even goed bij stilstaan: zoals Wester aangeeft, is het gebruik van welk instrument dan ook waarnemen in een context. Geen enkel instrument is neutraal en daar moeten we goed over nadenken door ons erover te blijven verbazen. Die verbazing moet dan wel leiden tot een gedegen analyse, en de bijdrage van Groenland geeft aan hoe dat kan. Om de

* Dr. ing. Reinoud Bosch is eindredacteur van KWALON. E-mail: reinoudbosch@hotmail.com.

gemoederen wat te sussen geeft Van Fessem Verhulst en Lamberts terecht een pluim voor de verbazing die het uitgangspunt lijkt te zijn van hun bijdrage.

Nu zingt elk vogeltje zoals het gebekt is, maar de vraag is dan wel wat dat zingen over dat vogeltje zegt. Gelukkig biedt de bijdrage van Busmann, Kuiper en Maas hier soelaas. Als mensen de kans krijgen, blijken ze meerstemmig te zingen (of te dichten) en ook dat kan weer zorgvuldig geïnterpreteerd worden. Het is wat. Je zou je bijna gaan afvragen wat het sjamanisme daarover te zeggen heeft, maar zoals Boekhoven aangeeft, houdt dat zich met een bredere fauna en flora bezig: dat van de *power animals* en de levensbomen. Volgens Boekhovens genealogische analyse hangt de specifieke interpretatie van wat sjamanisme is af van de habitus van waaruit naar sjamanisme wordt gekeken. Die habitus beïnvloedt het interpretatieperspectief van wat zich in die habitus aandient, en laat de bijdrage van Van der Meide nou net op dat vlak liggen. Zoals Van der Meide aangeeft, gaat het bij de fenomenologie om verwondering om het verschijnsel – om wat zich toont. Ook hier weer worden concrete stappen aangeboden om tot beschrijving van het verschijnsel en zijn essentie te komen. Hoe die concrete stappen in de praktijk uitwerken, wordt beschreven in de bijdrage van Van Wijngaarden, die zich verwondert over ervaringen van ouderen met een voltooid leven. Ook dat is verwondering, met een aanzienlijk ethisch belang, onder meer voor beleidsvorming. Beleid moet politiek verkocht worden en gelukkig kan hierbij framing worden ingezet. Dan moet je wel weten welke frames gebruikt kunnen worden en daarvoor moet je eerst analyseren. Hoe dat kan, wordt uiteengezet in de bijdrage van Gagstein. Dat dit weer ethische vragen oproept, is evident.

Dit mooie nummer bevat ook nog een aantal interessante boekbesprekingen: van de boeken van Leezenberg en De Vries en Howell op het gebied van de wetenschapsfilosofie door respectievelijk Basten en Humblet, het boek van Witzel en Reiter over het *problem-centred interview* door Jansma, en het boek van Van Rossum en Hamer over pragmatische fenomenografie door Van Elst met repliek en dupliek.

Rest mij een oproep: kwalitatieve onderzoekers aller landen, leest en verwondert u!

Literatuur

Heidegger, M. ([1929] 1986). *Was ist Metaphysik?* (13. Aufl.). Frankfurt am Main: Klostermann.